

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 19 Issue: 4 Year: 2022

Woman in “The Civics Book for Turkish Children”

“Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” kitabında kadın¹

Mustafa Şahin²

Uğur Yılmaz³

Ebru Kaya⁴

Arzum Taşdelen⁵

Abstract

The purpose of this research is to examine the image of women in “The Civics Book for Turkish Children”, which was written for the fifth grade civics course of primary school and taught since the academic year 1931-1932. This study has a qualitative research model. The data were collected through document review and analyzed using content analysis. The book was examined with the document analysis technique and all the images related to “woman” were noted in both the texts and images and marked by coloring on the screen. In the second reading, meticulous encodings were made and expressions with temporary theme names were classified according to their similarities, adhering to their essence. The form of expression of each content was concluded with the decision of four researchers. At this stage, direct phrases appropriate to each of the themes were determined in order to further elaborate on or support the theme. In the texts and visuals of the textbook “The Civics Book for Turkish Children”, the image of women was shaped

Özet

Bu araştırmanın amacı ilkokul beşinci sınıf yurt bilgisi dersleri için yazılmış ve 1931-1932 öğretim yılından itibaren beşinci sınıflarda okutulmuş olan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” kitabında kadın imgesini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Kitap doküman analizi tekniği ile incelenmiş ve “kadın” ile ilgili tüm görseller hem metinlerde hem de görsellerde not edilmiş ve ekranda renklendirilerek işaretlenmiştir. İkinci okumada titizlikle kodlamalar yapılmış ve özlerine bağlı kalarak benzerliklerine göre geçici tema adlarına sahip ifadeler sınıflandırılmıştır. Her bir içeriğin ifade biçimi dört araştırmacının kararı ile sonuçlandırılmıştır. Bu aşamada, temayı daha da detaylandırmak veya desteklemek için temaların her birine uygun doğrudan ifadeler belirlenmiştir. “Türk Çocukları için Yurttaşlık Kitabı” ders kitabının metin ve görsellerinde kadın imajı dönemin sosyal ve politik yapısına göre şekillenmiş ve o dönemin atmosferinde

¹ Bu çalışma ECLSS-2022’de bildiri olarak sunulmuş sonrasında yeniden yazılmıştır.

² Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, mustafa.sahin@deu.edu.tr

 Orcid ID: [0000-0001-8789-514X](https://orcid.org/0000-0001-8789-514X)

³ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, suguryilmaz014@gmail.com

 Orcid ID: [0000-0002-3809-5522](https://orcid.org/0000-0002-3809-5522)

⁴ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, kayaebru@ankara.edu.tr

 Orcid ID: [0000-0001-8855-9439](https://orcid.org/0000-0001-8855-9439)

⁵ Yüksek Lisans, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü arzumtasdelen@gmail.com

 Orcid ID: [0000-0002-3349-5172](https://orcid.org/0000-0002-3349-5172)

according to the social and political structure of the period, and an attempt was made to reflect the role of women in the atmosphere of that period. This situation has parallels with the evaluation results encountered in the research literature related to textbooks and children's books.

Keywords: Republican Period, Textbooks, History of Turkish Education, Civics Book, Women.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

kadının rolünü yansıtmaya çalışılmıştır. Bu durum ders kitapları ve çocuk kitapları ile ilgili araştırma literatüründe karşılaşılan değerlendirme sonuçlarıyla paraleldir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Dönemi, Ders Kitapları, Türk Eğitim Tarihi, Yurt Bilgisi, Kadın.

1. Giriş

Eğitim sistemlerinde ders kitapları önemli bir yere sahiptir. Ders kitapları öğretmenlere ve öğrencilere yol haritası sunduğu gibi aynı zamanda öğretmenlerin daha düzenli bir şekilde ders işlemesini de sağlamaktadır. Ders kitaplarına yüklenen anlam kuşkusuz ülkelere göre değişiklikler göstermektedir. Türkiye ders kitaplarına önem veren ve eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul eden ülkeler grubunda yer almaktadır. Ders kitabı aynı zamanda programa uygun bir biçimde hazırlanmış olan kazanımları, etkinlikleri, okuma parçalarını ve değerlendirme bölümlerini içerdiği için öğretmenlere dersi sistematik bir biçimde sunma olanağı sağlamaktadır.

Adler, Kless ve Adler (1992)'in belirttiği gibi, toplumun en önemli bileşenlerinden biri olan okullar, kültürel desenli toplumsal cinsiyet ilişkilerinin inşası için önemli yerlerdir. Toplumsal cinsiyet rolleri, ders kitapları aracılığıyla öğrencilere sunulmaktadır. Ders kitapları toplumun kültürel kalıplarını yansıtan önemli materyallerdendir. İktidarların ders kitaplarıyla kurdukları güçlü ideolojik ilişkiler, eğitimin politik yanının en büyük ve en önemli göstergelerindedir. İktidarlar ders kitaplarını oluştururken ya hazırlananların uygunluğunu denetleyip izin vermeyi tercih etmekte ya da doğrudan kendileri hazırlamayı uygun görmektedirler. Böylelikle ders kitapları aracılığıyla yeni bir meşruiyet yaratmak ya da meşruiyetin güçlendirilmesini hedeflemektedirler. Politik söylem, önerme ya da politik kurguların ders kitaplarıyla çocuğa yansıtılması ve çocukluğun bu yolla yeniden inşa edilmesi; çocuğun içinden geçtiği siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel değişimi göstermesi bakımından önemlidir. Özellikle ulus devlet ideolojisinin gelişmeye ve yayılmaya başlaması çocuğa ilişkin farklı bir bakış açısı oluşturarak, ders kitaplarında bir takım düzenlemelere ve değişikliklere gidilmesine neden olmuştur (Sel, 2018). Ders kitapları doğrudan ya da dolaylı şekilde kültürel kodları aktarmaktadırlar. Ders kitapları, evrensel ve toplumsal değerlere, öğrencilerin kişisel gelişim düzeylerine ve bilimsel doğrulara uygun olmak durumundadır. Oysa iktidarlar okullarda evrensel ve toplumsal değerler yerine kendi siyasi iktidarlarının egemen değerlerini aktarmakta ve bunu okuttukları ders kitaplarını kullanarak gerçekleştirmektedirler (Apple ve Christian Smith, 2016; McLaren, 2015).

Ders kitapları özellikle ilkökul düzeyinde cinsiyet rollerinin çocuklara aktarılması hususunda önemli bir yere sahiptir. Bu kitaplarda, hem cinsiyet rollerine ilişkin roller, kalıp yargılar hem de kadına ve erkeğe uygun olan başarı ölçütleri ve sınırları açık ya da örtülü mesajlarla öğrencilere iletilmekte ve dayatılmaktadır. Böylece, kadınlara ilişkin toplumsal kalıp yargılarının gelecek kuşaklara aktarılmasında ders kitapları bir aracı olma işlevi görmektedir (Özkan, 2013). Kadına ve erkeğe verilen toplumsal roller, toplumsal hayatın yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda eğitim, kadınların toplum içinde aldığı rollere yönelik dönüşümlerin başlangıç noktasını teşkil etmektedir. Örneğin, eğitimle beraber kadın kalıplaşmış normların ötesinde bir varlık göstermiş,

toplumsal yaşamdaki hareket özgürlüğü artmıştır. Geçmişten günümüze kadın kimi zaman ezilmiş, kimi zaman eleştirilmiş, kimi zaman erkeklerle karşılaştırılmıştır. Kadın, toplumun önemli bir unsuru olarak eğitime de konu olmuş ve öğretimin temel kaynaklarından biri olan ders kitaplarına girmiştir (Zor, 2018).

Türk tarihinde kadınlar Tanzimat'tan günümüze geleneksellik modernlik arasında kalmış; Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte bir takım hak ve görevleriyle gündeme gelmişlerdir. Osmanlı'da Batı ve İslam uygarlığı sentezinde kadına önemli roller atfedilmiştir. Kadının iyi bir eş olabilmesi için Batı ve Doğu eğitiminden geçirilmesi gerektiği düşüncesiyle kadınlar, özel alandaki rolleriyle kamusal alana girmeye başlamıştır. Bu dönemde kadınlar ne birey ne de vatandaş olmuş, aile birimi içinde anne ve eş olarak tanımlanmıştır. 20. yüzyılda Batıcı akımlar eğitimin ötesinde kadınlara haklar tanınmasını öngörürken, İslamcı akım, verilen hakların ahlâk bozukluğuna neden olabileceğini savunmuş, Türkçü akımlar ise hem İslam hem de Batı karşıtı bir tavır takınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde henüz birey olamamış kadın, kendini yurttaş konumunda bulmuştur. Bu özelliğini de içinde yer aldığı kadın hareketine taşımıştır. Cumhuriyet Türkiye'sinde kadınlar, iffet sınırları içinde bir modernlik görüntüsü üretirken, İslamcı kadınlar cinselliklerini örtmeye ve kamusal alan içinde bir mahrem alanı yaratmaya çalışmışlardır. Türk kadınlarının yasal eşitliği, bir dizi reform ve Atatürk'ün lâik bir Cumhuriyet kurmasıyla elde edilmiştir. 1926 yılında Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesiyle, çok eşlilik yasaklanmıştır. Kadınların yurttaşlığa kabul edilmeleri iki aşamada gerçekleşmiştir. İlk önce, 1930'da yerel seçimlerde, sonra da 1934 genel seçimlerde kadınlara oy kullanma hakkı verilmiştir. Bu haklar Batı örneğinde olduğu gibi eşit oy hakkı için mücadele eden kadın hareketi aracılığıyla kazanılmamıştır, iktidardaki Batılılaşma ve uygarlaşma hedeflerini gerçekleştirme amacındaki aydınlanmacı seçkinler tarafından sağlanmıştır (Gürses, 2010).

Yurt bilgisi dersi özellikle yerleştirildiği ideolojik zemin gereği Cumhuriyetin ilk yıllarında siyasal işlevi en yoğun şekilde kurgulanan derslerden biri olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulamaya konulan programlar incelendiğinde yurt bilgisi dersinin genel amacı, Cumhuriyet rejiminin faziletleri ve yoğun "yurttaşlık" vurgusu üzerinedir. Osmanlı eğitim anlayışının getirdiği devlete boyun eğen "tebaa" kavramından "yurttaş" kavramına geçiş için önemli bir siyasal araç olan "yurt bilgisi" dersi ile yeni rejimin güvencesi sayılabilecek çocuklar yetiştirilmesi amaçlanmıştır; rejimin zorunlu kıldığı ideolojik ihtiyaçlar giderilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Cumhuriyetin ilk yıllarında yurt bilgisi dersi içeriği en çok değiştirilen derslerden biri olmuştur (Sel, 2018).

Bu araştırmada 1931-1932 öğretim yılından itibaren beşinci sınıf yurt bilgisi dersinde okutulmuş olan "Türk Yavrularına Yurt Bilgisi" isimli ders kitabında kadının yeri incelenmiştir. Türkiye'de bilimsel inceleme alanı olarak "ders kitaplarında kadın" konusunun genel olarak kadın çalışmalarının akademik düzeyde ele alınmasıyla birlikte ivme kazandığı ve aynı paralellikte gelişim sergilediği görülmüştür. ABD'de ve AB ülkelerinde 1970'li yıllarda ortaya çıkan bu tür çalışmalar Türkiye'de 1990'lı yıllarla birlikte görülmeye başlanmıştır. Yapılan literatür incelemesinde Türkiye'de ulus inşa etme sürecinin bir parçası olarak yurttaşlık eğitimi ve yurttaşlık ders kitaplarının tarihsel gelişimiyle ilgili Üstel (2004), Güngör (2008), Gürses (2010), Yapıcı (2016), Sel (2018), Arslan (2020), Düzenli (2020), Eraslan (2020), İğneci (2020) Kılıç (2021), Kılıç (2022) vb. çalışmalara ulaşılmıştır. Türkiye'de ders kitaplarında kadın konusunu ele alan literatür incelendiğinde ise Helvacıoğlu Gümüşoğlu (1996), Esen ve Bağlı (2002), Tanrıöver (2003), Yorgancı (2008), Tezer Asan (2010), Özkan (2013), Kasa ve Şahan (2016), Bayhan ve Aratemur Çimen (2017), Sarıtaş ve Şahin (2018), Başaran (2019), Demirdöven (2020), Akay Şahin ve Açıkalkın (2021), Davarcı (2021), Doğanay ve Çopur (2021), Demirhan (2021) vb. gibi çalışmalara ulaşılmıştır. Son yıllarda sayıları artmakla birlikte ders kitapları, ders kitaplarında toplumsal cinsiyet veya ders kitaplarında kadın konusunda nitelikli bilimsel çalışma sayısının yeterli olmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda kadın ve cinsiyet hususunda özellikle aile içindeki iş bölümü, kadının yeterince görünür olmaması, kadında ve erkekte dış görünüşe yapılan vurgu, ev hanımlığı ve belirlenmiş bazı

meslekler dışında diğer mesleklere uygun görülmemesi nedeniyle ders kitaplarında ayrımcı cinsiyet kimliklerini pekiştirecek mesajlar verildiği görülmüştür.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı ilkökul beşinci sınıf yurt bilgisi dersleri için yazılmış ve 1931-1932 öğretim yılından itibaren beşinci sınıflarda okutulmuş olan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” kitabında kadın imgesini incelemektir. Bu amaç çerçevesinde araştırmanın problem cümlesi “İlkokul beşinci sınıf “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabının metinlerinde ve görsellerinde kadın imgesi nasıl verilmiştir?” şeklinde dizayn edilmiştir. Problem cümlesi bağlamında iki alt problem belirlenmiştir: a) İlkokul beşinci sınıf “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabının metinlerinde kadın imgesi nasıl verilmiştir? b) İlkokul beşinci sınıf “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabının görsellerinde kadın imgesi nasıl verilmiştir? Bu çalışmada inceleme konusu yapılan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabıyla ilgili herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmanın ilgili alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

3. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi, dille inşa edilen sözlü beyanlar, açıklamalar, yazılı kitap, dergi, roman, hikâye arşiv ve sözsüz yapılar gibi metinleri konu edinir (Gökçe, 2006). İçerik analizinde temel süreç, benzer verileri belirli temalar altında toplamak ve bu verileri okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

İlkokul beşinci sınıfların yurt bilgisi dersi için yazılmış ve 1931-1932 öğretim yılından itibaren okutulmuş olan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabı içerik çözümlemesi ile analiz edilmiştir. Verilerin toplanması, analizi, yorumlanması sürecinde dört araştırmacı uyumlu bir şekilde titizlikle çalışmışlardır. Araştırmada ilk olarak doğrudan alınacak ifadeler için bir ön çalışma yapılmıştır. Metinler ve görseller öncelikle doküman analizi ile incelenmiş ve gerek metinlerde gerekse görsellerde “kadın” ile ilgili imgelerin tamamı not edilmiş ve bilgisayar ekranında renklendirilerek işaretlenmiştir. İkinci okumada titiz bir kodlama yapılmış, sonuçlar üçüncü araştırmacı tarafından Miles ve Huberman’ın (1994) Güvenirlilik=Görüş Birliği×100/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı güvenirlilik formülü ile hesaplanmış ve iki analiz arasındaki ilişki %91 çıkmıştır.

Elde edilen ifadelerde çoğunlukla öze bağlı kalınmıştır. Bununla birlikte günümüzde kullanılmayan bazı kelimeler yeniden anlamlandırılmış, veriler benzerliklerine göre sınıflandırılmış ve geçici temalar oluşturulmuştur. Temalardaki ifadeler araştırmacılar tarafından tekrar tekrar okunarak, ekleme ve birleştirmeler yapılarak özleştirilmiştir. Her bir içeriğin ifade şekli dört araştırmacının kararıyla sonuçlandırılmıştır. Bu aşamada, temanın daha fazla açılması veya desteklenmesi amacıyla temaların her birine uygun, doğrudan ifadeler belirlenmiştir. Bazı doğrudan ifadeler ise tartışmayı desteklemede kullanılmak üzere gruplanmıştır. Kodlama yaparken, kadın, kız, anne ve büyükanneyi ifade eden öğelerin sayısına dikkat edilmiş ve ifade sıklığı işaretlenmiştir. Geçici temaların üzerinde tekrar tekrar çalışılarak uzmanların görüş birliği ile asıl temalar yapılandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Kitabın metinlerinde geçen ifadelerden hareketle belirlenmiş olan temalar şunlardır: “Kadın ve Vatan”, “Sosyal Yaşamda Kadın” ve “Siyasal Yaşamda Kadın”. Görsellerdeki tespit edilen hareketle iki tema belirlenmiştir: “Siyasal Yaşamda Kadın” ve “Mesleki Yaşamda Kadın”. Kitabın metinlerinde kadın imgesiyle ilgili ifadeler dile getirilme sıklığına (DGS) göre tabloda verilmiştir.

4. Bulgular

Bu bölümde ilk olarak ilkökul beşinci sınıf yurttaşlık bilgisi dersinde okutulmuş olan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” isimli ders kitabının metinlerinde kadın imgesi ele alınmış, ikinci olarak kitabın görsellerindeki kadın imgesine yer verilmiştir.

4.1. Kitabın Metinlerinde Kadın İmgesi

Kitabın metinlerinde kadın imgesi ile ilgili kavramlar doküman analizi tekniği ile belirlenmiş ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Tablo 1’de adı geçen ders kitabının metinlerinde kadın imgesi ile ilgili ifadeler dile getirilme sıklığına göre verilmiştir.

Tablo 1. Kitabın Metinlerinde Kadın İmgesi İle İlgili Temalar, İfadeler, DGS ve Oranları

Temalar	Kodlar	DGS	%
Kadın ve Vatan	Vatan anneye benzemekte	3	23,1
	Vatan sevgisi/anne sevgisi	1	7,7
	Vatana karşı görev/anneye karşı görev	1	7,7
Sosyal Yaşamda Kadın	Hemşire	1	7,7
	İş hayatı için cemiyetler kuran	1	7,7
	Kadın hakları için cemiyetler kuran	1	7,7
	Sağlam vücutlu	1	7,7
Siyasal Yaşamda Kadın	Cumhuriyet kadına haklar verdi/Avrupalı kadınlar gibi	2	15,4
	Cumhuriyet öncesinde kadının özgürlükleri yok	1	7,7
	Seçme/seçilme hakkı yok	1	7,7
		13	100

Tablo 1’e göre, kitabın metinlerinde kadın imgesi ile ilgili veriler incelendiğinde toplam üç temada 13 ifadeye yer verilmiştir. En çok dile getirilen ifadeler; kadın ve vatan temasında %23,1 ile “vatan anneye benzemekte” ve siyasal yaşamda kadın temasında %15,4 ile “Cumhuriyet kadına haklar verdi/Avrupalı kadınlar gibi” ifadeler olmuştur. Sosyal yaşamda kadın temasında ise dile getirme sıklığı eşit sayıdadır (%7,7).

Kitabın metinlerinde kadın imgesiyle ilgili veriler incelendikten sonra oluşturulan kadın ve vatan, sosyal yaşamda kadın ve siyasal yaşamda kadın temalarına ait kodlamalarda, kadın en çok vatana benzetilmiştir. Kadın ve vatan temasında “vatan anneye benzetilmiş”, “vatan sevgisi/anne sevgisi”, “vatana karşı görev/anneye karşı görev” gibi kodlar belirlenmiştir. %38,5’lik oranla “kadın” ve “vatan” aynı kefeye konularak, vatanın kutsiyeti ile kadının şahsiyeti eşit görülmüştür. Bu durum 1930’lu yıllarda henüz siyasal ve sosyal haklara tam anlamıyla ulaşamamış kadın için olumlu bir yapı olarak algılanabilir. Bunun olumlu yorumlanması ise vatanın can verilecek kadar kutsal ve değerli olarak düşünülmesidir.

Kitapta kadın ve vatan teması, “Vatana Karşı Borçlarımız” adlı metinde “Büyük Türkiye bizim sevgili vatanımızdır, onun ne kadar aziz olduğunu biliyoruz. Şimdiye kadar onun bize ne büyük iyilikler yaptığını gördük, öğrendik. Çiçeklerle gözümüzü, kuşlarının sesiyle kulağımızı okşayan, bizi giydiren besleyen, büyütüp tahsil ettiren, yurtttur. Kucağında büyüdüğümüz annemizi nasıl sever, ona borçlu olduğumuzu anlarsak, bağrında yaşadığımız vatanımızı da öyle sevmeliyiz ve ona olan borçlarımızı hiçbir vakit hatırımızdan çıkarmamalıyız” diyerek anne sevgisi ve anneye karşı olan görev ve sorumluluğumuzu vatan sevgisine vatana karşı olan görev ve sorumluluğumuza benzetmiştir. Yani bir bakıma anne ile vatan benzer görülmüştür (Sevinç, 1931: 61).

Sosyal yaşamda kadın temasında “kadın, hakları için cemiyetler kuran”, “iş hayatı için cemiyetler kuran”, “sağlam vücutlu”, “hemşire” gibi kodlar belirlenmiştir. Bu temada, genç Cumhuriyetin Türk kadınına sosyal hayata dâhil etmek için aşama aşama haklar tanıdığını ve Türk kadınına da aynı minvalde hareket ederek mevcut haklarını genişletmek için örgütlenmeye gittiği görülmüştür. Bunun dışında kadınların faydalı işlerle hemşirelik görevlerini layığı ile ifa ettikleri de belirtilmiştir.

Kitapta “Tayyare Cemiyeti” adlı metinde “halk cemiyetlerinden birkaçını daha sayalım, Veremle Mücadele Cemiyeti, vereme karşı harp açmıştır. Talebelerimiz, muallimlerimiz kendi aralarında bir birlik yapmışlar, bilgi ve meslek işleri için konuşup anlaşıyorlar. Kadınlarımız kadınlığın yükselmesi için birlikler, kadınları çalıştırma cemiyetleri vücuda getirmişler, insaniyet için

çalışıyorlar” diyerek bu dönemde kadınların, kadın hakları ve çalışma koşullarını iyileştirmek için cemiyetler kurdukları belirtilmiştir (Sevinç, 1931: 80).

Siyasal yaşamda kadın temasında “seçme/seçilme hakkı yok”, “Cumhuriyet öncesinde özgürlükleri yok”, “Cumhuriyet kadına haklar verdi/Avrupalı kadınlar gibi” gibi kodlar belirlenmiştir. Bu temada Cumhuriyetin Türk kadınına Avrupalı kadınlar gibi haklar verdiği vurgusu yapılmıştır. Bu haklar Cumhuriyet öncesi Türk kadınına, Cumhuriyet sonrası Türk kadınından ayırarak Avrupalı kadınlarla aynı çizgiye getirmiştir. Ancak 1930’lu yılların kadınlar için olumsuz tarafı ise henüz siyasal haklara ulaşamamış olmasıdır. Bunun yanı sıra kitapta, Cumhuriyet kadınları, 1930’lu yıllarda sendikal ve toplumsal bazı haklara sahip olarak Avrupalı kadınlar gibi bir imaj çizilmiştir.

Kitapta siyasal yaşamda kadın teması, “Halk İradesinde Halkın Hakları ve Vazifesi” adlı metinde “İşte bütün bu hakları bize veren sevgili Cumhuriyetimizdir. İstibdat idaresinde bunların hiçbirini elimizde değildi. Padişahın ve memurların keyfi istediği zaman hapsedilirdik. İstedığımız gibi toplanamaz, arzu ettiğimiz yere gidemezdik. Meşrutiyet devrinde de bu haklar bize tam olarak verilmemişti. Hele kadınlarımızda hiç hürriyet yoktu. Hâlbuki Cumhuriyet bütün bunları bize verdi. Bugün kadınlarımız Avrupalı kadınlar kadar rahat ve serbesttir” şeklinde verilmiştir. Metinde “hele kadınlarımız” ibaresinde bir ötekileştirme ve erkeklerin eksik olan haklarının var olmayan kadın haklarına bir kıyaslama olarak gösterilebilir (Sevinç, 1931: 41-42).

4.2. Kitabın Görsellerinde Kadın İmgesi

Kitabın görsellerinde kadın imgesi ile ilgili ögeler doküman analizi tekniği ile belirlenmiş, içerik analizi tekniği ile kodlanmıştır. Tablo 2’de adı geçen ders kitabının görsellerinde kadın imgesi ile ilgili ögeler, kodlar ve temalara dile getirilme sıklığına göre yer verilmiştir.

Tablo 2. Kitabın Görsellerinde Kadın İmgesi İle İlgili Temalar, Ögeler, DGS ve Oranları

Temalar	Kodlar	DGS	%
Sosyal Yaşamda Kadın	Başı açık/türbansız	7	16,67
	Kısa saçlı/saçı bağlı	5	11,91
	Cumhuriyet döneminde türbanlı	4	9,52
	Modern giyimli	3	7,14
	Sınıfta rahat	2	4,76
	Başında çiçekten taç var	1	2,38
	Cumhuriyet öncesinde çarşafı	1	2,38
	Çiçekler arasında	1	2,38
	Erkeklerle kol kola yürüyor	1	2,38
	Gülümsüyor	1	2,38
	Hasta	1	2,38
	Kendinden emin	1	2,38
	Mağdur	1	2,38
	Oyun oynuyor	1	2,38
	Örgü örüyor	1	2,38
Sakin	1	2,38	
Şort giymiş	1	2,38	
Uzun kıyafetli	1	2,38	
Mesleki Yaşamda Kadın	Hemşire/Sağlık çalışanı	3	7,14
	Öğretmen	2	4,76
	Erkeklerle birlikte çalışan	1	2,38
	Tarlada çalışan	1	2,38
		42	100

Tablo 2'ye göre, kitabın görsellerinde kadın imgesiyle ilgili veriler incelendiğinde iki temanın sosyal yaşamda kadın boyutunda 18 öge, mesleki yaşamda kadın dört öge yer almıştır. En çok dile getirilen ifadeler; sosyal yaşamda kadın temasında %16,67 ile "başı açık/türbansız" ve siyasal yaşamda kadın temasında %7,14 ile "hemşire/sağlık çalışanı" olmuştur.

Sosyal yaşamda kadın temasında "başı açık/türbansız", "başında çiçekten taç var", "boyunu bükük", "çarşafli", "çiçekler arasında", "erkeklerle kol kola yürüyor", "gülümsüyor", "hasta", "kendinden emin", "kısa saçlı/saçı bağlı", "mağdur", "modern giyimli", "oyun oynuyor", "önde yürüyor", "örgü örüyor", "sakin", "sınıfta rahat", "şort giymiş", "türbanlı", "uzun kıyafetli" gibi kodlar belirlenmiştir. Mesleki yaşamda kadın temasında "erkeklerle birlikte çalışıyor", "hemşire/sağlık çalışanı", "öğretmen", "tarlada çalışıyor" gibi kodlar belirlenmiştir.

Sosyal yaşamda kadın temasına ait kodlamalarda kadın en çok başı açık, türbansız olarak imgenlenmiştir. Görsel 1'de başı açık, türbansız, modern giyimli, kısa saçlı ve saçı bağlı kadın verilmiştir.

Görsel 1. Başı Açık, Türbansız, Modern Giyimli Kadın

Görsel 1'e göre %16,67'lik oranla kodlamalarda önemli bir paya sahip olan "başı açık/türbansız" kadın imgesine karşılık "Cumhuriyet döneminde türbanlı" kadın imgesi ise %9,52'lik bir orana sahiptir. Öte yandan başı açık görülen ve türbansız olarak verilen kadın görsellerinin %7,14'ü "modern giyimli", %11,91'i ise "kısa saçlı/saçı bağlı" kadın imgesi ile verilmiştir (Sevinç, 1931: 33).

Görsel 2. Abdülhamid Devrinde Türkler, Gazi Devrinde Türkler

Görsel 2'ye göre, "Abdülhamid Devrinde Türkler ve Gazi Devrinde Türkler" olarak verilen iki resimde Abdülhamid döneminde betimlenen Türk kadını kara çarşafli ve yaşlı bir adamla evli olarak gösterilmişken Gazi dönemi Türk kadını ise modern kıyafetler giyerek, kendi yaşıtı kocasının kolunda betimlenmiştir (Sevinç, 1931: 20).

Görsel 3. Halk İradesinde Halkın Hakları ve Vazifesi

Görsel 3’de “Halk İradesinde Halkın Hakları ve Vazifesi” adlı görselde halka bakış olarak verilen öğede bütün meslek sahiplerinin erkek olarak betimlendiği halde sadece kadın sağlık çalışanı olarak betimlenmiştir (Sevinç, 1931: 40). Mesleki yaşamda kadın temasına ait kodlamalarda kadın en çok “hemşire/sağlık çalışanı” olarak verilmiştir. %7,14’lük oranla verilen “hemşire/sağlık çalışanı” kadın imgesinin dışında %4,76’lık oranla “öğretmen” kadın imgesi verilmiştir.

5. Sonuç

Bu araştırmada 1931-1932 öğretim yılından itibaren beşinci sınıfların yurt bilgisi dersinde okutulmuş olan “Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabının metinlerinde ve görsellerinde kadın imgesi ile ilgili kavramlar ve öğeler doküman analizi tekniği ile belirlenmiş ve içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Yapılan kodlamalar ve oluşturulan temalara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Kadın ve vatan temasındaki kadın ögesi vatana benzetilmiş, “vatan sevgisi/anne sevgisi”, “vatana karşı görev/anneye karşı görev” gibi kodlarla belirlenmiştir. Kodlamalardaki ifadelerin genellikle dönemin konjonktürüne uygun olarak kullanıldığı görülmüştür. Uzunca bir süre savaşlarla yoğrulmuş Cumhuriyet toplumu, kutsal bir tema olarak gördükleri vatan toprağını anneye benzeterek mahrem bir çizgi ile korumak istemiştir. Öte yandan nasıl ki anne toplum için saygı ve sevgiyle işlenmiş bir olgu ise vatan da ona benzetilmiş, aynı saygı ve sevgi vatan için de beklenmiştir. Kadın ve vatan temasında kadının bu şekilde imgenmesi oldukça olumludur. Olumlu olarak algılanmasının nedeni ise kadının saygıyı hak edecek ölçüde yüceltilmesidir.

Sosyal yaşamda kadın temasında “kadın, hakları için cemiyetler kuran” ve “iş hayatı için cemiyetler kuran” gibi kodlamalarla verilen kadın, dönemin atmosferine göre toplumsal haklara ulaşabilmiş ve bu alanda aktif rol üstlenen olarak imgenmiştir. Bu tanımlama kadın imgesi için olumlu bir penceredir, ancak yine aynı temada verilen “sağlam vücutlu” ve “hemşire” gibi kodlar ise kadını belli bir kalıba sokarak olumsuz bir intiba bırakmıştır.

Siyasal yaşamda kadın temasında ise “haklar verildi/Avrupalı kadınlar gibi” kodlamasıyla Cumhuriyetin kadınlara önemli kazanımlar sağladığı belirtilmiştir. Burada olumlu yön yansıtılırken Cumhuriyet öncesi için “özgürlükleri yok” kodlamasıyla kadının Cumhuriyet öncesi durumu olumsuz bir şekilde imgenmiştir. Öte yandan Cumhuriyet döneminde “seçme/seçilme hakkı yok” kodlamasıyla kadının o dönemde siyasi haklarına tam anlamıyla sahip olamadığı yansıtılmış ve bu da olumsuz bir görüntü çizmiştir.

Kitabın görsellerinde sosyal yaşamda kadın temasındaki kadın ögesi “başında çiçekten tac var”, “çiçekler arasında”, “erkeklerle kol kola yürüyor”, “gülümsüyor”, “kendinden emin” ve “oyun oynuyor” gibi kodlarla olumlu betimlenirken “boynu bükük”, “hasta” ve “mağdur” gibi kodlamalarla olumsuz betimlenmiştir. Öte yandan “başı açık/türbansız”, “çarşafı”, “kısa saçlı/saçı bağlı”, “modern giyimli”, “önde yürüyor”, “örgü örüyor”, “sakin”, “sınıfta rahat”, “şort giymiş”,

“türbanlı” ve “uzun kıyafetli” gibi kodlamalarla tarafsız bir şekilde imgelenmiştir. Mesleki yaşamda kadın temasında ise “erkeklerle birlikte çalışıyor”, “hemşire/sağlık çalışanı” “öğretmen” ve “tarlada çalışıyor” gibi kodlarla olumlu bir şekilde betimlenmiştir.

Kadın, hem kurumsal yapısıyla hem de metaforik anlamıyla erken Cumhuriyet seçkinleri için de vazgeçilmez bir öneme sahip olmuştur. Kamusal görünürlük, Tanzimat döneminden itibaren Batılılaşmaya yönelik düzenlemelerle gündeme gelmiş ve kadınlar geleneksellik modernlik arasında bırakılmıştır. Kadın kimliğinin belirlenmesinde bir takım siyasal hak ve görevlerin öne çıkması ise, Cumhuriyetin ilanı ile gündeme gelmiştir. Kadınların yurttaşlık hakları, Cumhuriyet kurumlarının bütün atılımına rağmen yavaş gelişmiştir. Resimlerde ve karikatürlerde Cumhuriyet’in modern erkeği, devlet törenlerinde yanı başında yüzü açık karısıyla yer alırken, köylü kardeşi ise geleneksel kıyafetleri içinde ve onu geriden izleyen çarşafli karısıyla gösterilmiştir (Kandiyoti, 1999).

Cumhuriyet’in ilk yıllarında yeni insan-yeni toplum projesi yeni bir yaşam biçiminin tanımlanmasını beraberinde getirmiştir. Bu anlayış, modernleşmeci Osmanlı aydınlarının dünya görüşleriyle tutarlılık içindedir. Sıradan ve özel olan gündelik yaşamın modernlik tanımı, istenen iletişim ve davranış kodlarının bir iktidar stratejisi içinde, yeniden tanımlanmasını gerektirmiştir. Ders kitaplarında çoğunlukla görevler bağlamında tanımlanan yurttaşlar topluluğuna, kadın yurttaşların entegrasyonunun sorunlar içerdiği görülür. Ders kitaplarında bu durum, keskin bir özel alan-kamusal alan ayrımına dayalı cinsiyetçi iş bölümü şeklinde gösterilmiştir. Ders kitaplarında erkek dışarıda çalışan, para kazanan, evin idaresini sağlayan, kadınsa ev ve aile işlerine bakan, evin dâhili işlerini yürüten olarak gösterilmiştir. Görüldüğü gibi kabul gören kadın imgesi, evde çalışan kamusal alanda pek de görünmeyen dâhili işlere bakan konumundadır. Baba, otorite sahibi ve çocukların uyması gereken kuralları koyan konumundadır. Bu dönemin ders kitaplarında Cumhuriyet kadınının en önemli özelliği, fedakârlık olmuştur. Cumhuriyet kadını, hep isimsiz kahraman olarak resmedilmiştir. Kurtuluş Savaşı’nda cephane taşıyan, kendisini ya ailesi için ya da vatani için feda eden bir sadakat, sabır ve iffet abidesidir. Kendisi için bir şey istememesi, onu daha da haysiyetli kılmıştır. Vatandaş olarak tanımlanan Cumhuriyet kadınının istemleri de vatandaşlık kategorisinin sınırlarıyla belirlenmiştir (Gürses, 2010).

“Türk Yavrularına Yurt Bilgisi” ders kitabının metinlerinde ve görsellerinde kadın imgesi dönemin sosyal ve siyasal yapısına göre şekillenmiş, kadınların o dönemin atmosferindeki rolleriyle yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu durum, ders kitapları ve çocuk kitaplarıyla ilgili araştırma literatüründe karşılaşılan değerlendirme sonuçlarıyla paralellikler taşımaktadır.

Kaynakça

- Adler, P., Kless, S. ve Adler, P. (1992). “Socialization to Gender Roles: Popularity among Thingary School Boys and Girls”, *Sociology of Education*, 65(3), 169-187.
- Akay Şahin, M. ve Açıklan, M. (2021). “Gender Representation in Thingary and Middle School Social Studies Textbooks in Turkey”, *Journal of International Women's Studies*, 22(1), 417-445.
- Apple, M. ve Christian-Smith, L. (2016). “The Politics of the Textbook”, *The Politics of the Textbook*, Editörler: Michael Apple ve Linda Christian-Smith, New York: Routledge.
- Arslan, S. (2010). *1950-1960 Dönemi Ortaokul Ders Kitaplarında Yurttaşlık Eğitimi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Başaran, M. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Bayhan, S. ve Aratemur Çimen, C. (2017). “Müfredat Reformu Sonrası Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”, *Eğitim Bilim Toplum*, 17(1), 62-88.
- Davarcı, Y. (2021). *Din Dersi Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Üzerine Bir Analiz (1929-2018)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Demirdöven, K. (2020). *İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarındaki Toplumsal Cinsiyet Algısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.

- Demirhan, E. (2021). "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Öğretim Programı ve Ders Kitabı İnceleme (4. Sınıf İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi)", *Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 69-82.
- Doğanay, G. ve Çopur, Z. (2021). "İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında İşlenen Aile İçi Rollerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Değerlendirilmesi", *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 7(1), 57-73.
- Düzenli, K. (2010). *Yurttaşlığın Tarihsel Dönüşümü ve Türkiye'de Yurttaşlık*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Eraslan, E. (2020). *Ulus Biçim ve Yurttaşlık: Erken Cumhuriyet Döneminde Yurttaşlığın İnşası (1923-1938)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Esen, Y. ve Bağlı, M. T. (2002). "İlköğretim Ders Kitaplarındaki Kadın ve Erkek Resimlerine İlişkin Bir İnceleme", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 143-154.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güngör, M. (2008). *Ulus-Devlet Yurttaşlığından Küresel Yurttaşlığa Türkiye'de Yurttaşlık Olgusu*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Gürses, F. (2010). *Türkiye'de Ders Kitaplarında Yurttaşlık: Cumhuriyet'in Kuruluş Yıllarından Bugüne Kavramsal Dönüşüm*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Helvacıoğlu Gümüşoğlu, F. (1996). *Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyetçilik 1928-1995*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- İğneci, E. (2010). *II. Meşrutiyet Dönemi Vatandaşlık Eğitimi Tartışmaları: Tedsat Mecmûası Üzerine Bir İnceleme (Değerler, Semboller, Kabramanlar)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trabzon: Trabzon Üniversitesi.
- Kandiyoti, D. (1998). "Modernin Cinsiyeti: Türk Modernleşmesi Araştırmalarında Eksik Boyutlar", *Türkiye'de Modernleşme ve Ulusal Kimlik*, Editörler: Sibel Bozdoğan ve Reşat Kasaba, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kasa, B. ve Şahan, B. (2016). "İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet", *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4152-4167.
- Kılıç, E. T. (2022). *Türk Modernleşmesinde 19. Yüzyılın İkinci Yarısından İtibaren Ulus Kavramı ve Ulus Devletin İnşası (1850-1950)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kılıç, H. (2021). *Yurt Bilgisi Ders Kitaplarında Çocuk Kimliğinin Temsili (1923-1950)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- McLaren, P. (2015). *Life in Schools: An Introduction to Critical Pedagogy in the Foundations of Education* (6th Edition), New York: Routledge.
- Özkan, R. (2013). "İlköğretim Ders Kitaplarında Kadın Figürü", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 617-631.
- Sarıtaş, E. ve Şahin, Ü. (2018). "Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Bir İnceleme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 463-477.
- Sel, B. ve Sözer, M. E. (2018). "Cumhuriyet Dönemi (1928-1948) Yurt Bilgisi Ders Kitaplarında Çocukluğun Politik Yapılandırılmasına İlişkin Bir Araştırma", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 293-315.
- Sevinç, K. (1931). *Türk Yavrularına Yurt Bilgisi*, İstanbul: Ekspres.
- Tanrıöver, H. U. (2003). "Ders Kitaplarında Cinsiyet Ayrımcılığı", *Ders Kitaplarında İnsan Hakları Projesi*, Editörler: Çotuksöken, Betül ve Silier, Orhan, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Tezer Asan, H. (2010). "Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik ve Öğretmenlerin Cinsiyetçilik Algılarının Saptanması", *Fe Dergi*, 2(2), ss. 65-74.
- Üstel, F. (2004). *Makbul Vatandaşın Peşinde: II. Meşrutiyet'ten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yapıcı, İmam (2020). *Türkiye'deki Yurttaşlık Anlayışının Değişimine Merkezçevre Paradigması İle Bakmak* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yorgancı, F. (2008). *İlköğretim Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İnşası* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon: Kocatepe Üniversitesi.

Zor, A. (2008). *Geçmişten Günümüze Türk Kadını ve Bunların İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabına Yansımaları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi.

Extended English Summary

Purpose: The purpose of this research is to examine the image of women in "The Civics Book for Turkish Children", which was written for the fifth grade civics course of primary school and taught since the academic year 1931-1932. Within the framework of this purpose, the problem sentence of the research is designed as "How is the image of a woman given in the texts and images of the textbook 'The Civics Book for Turkish Children' of the fifth grade of primary school?"

Method: This study has a qualitative research model. The data were collected through document review and analyzed using content analysis. The book was examined with the document analysis technique and all the images related to "woman" were noted in both the texts and images and marked by coloring on the screen. In the meantime, a preliminary study was carried out for the statements to be taken directly. In the second reading, meticulous encodings were made and expressions with temporary theme names were classified according to their similarities, adhering to their essence. The statements in the themes were summarized by the researchers by reading them over and over again, and by adding and combining them. The form of expression of each content was concluded with the decision of four researchers. At this stage, direct phrases appropriate to each of the themes were determined in order to further elaborate on or support the theme. Some direct statements are grouped to be used in support of the discussion.

Results and Conclusions: The female element in the "woman" and "homeland" themes were determined by encodings such as "homeland is similar to a mother", "love for the motherland/love for the mother", "duty to the homeland/duty to the mother". These encodings are usually given in accordance with the conjuncture of the period; because the Republican society, which has been embroiled in wars for a long time, wanted to protect the homeland, which they see as a sacred theme, by likening it to "the mother". On the other hand, just as "the mother" is a phenomenon processed with respect and love for society, the homeland has been likened to it, and the same respect and love have been expected for the homeland. This image of the woman in the theme "woman and homeland" is quite positive. The reason for its positive perception is that the woman is exalted to the extent that she deserves respect.

According to the atmosphere of the period, the woman, who was given encodings such as "establishing societies for women's rights" and "establishing societies for business life" in the theme women in social life, was able to access social rights and was imagined as an active participant in this field. This definition is a positive window for the female image, but encodings such as "able-bodied" and "nurse", which are given in the same theme, have left a negative impression by putting the woman in a certain pattern.

In the theme of women in political life, it is stated that the Republic has provided significant gains to women with the encoding of "rights granted/like European women". While the positive aspect is reflected here, the status of women before the Republic is depicted negatively with the encoding of "they have no freedom" for the pre-Republic. On the other hand, with the encoding of "no right to choose/be elected" during the Republican period, it was reflected that women could not fully have their political rights at that time, and this drew a negative profile.

According to the visuals in the book, the female element of the women in social life theme were depicted positively with encodings such as "with a crown of flowers at the top of her head",

"among the flowers", "walking arm in arm with a man", "smiles", "confident" and "playing"; while being depicted negatively with encodings such as "destitute", "sick" and "victim". On the other hand, it is depicted in a neutral way with encodings such as "head uncovered/without a turban", "wearing a niqab", "short hair/hair tied", "modern dressed", "walking in front", "knitting", "calm", "comfortable in class", "dressed in shorts", "wearing a turban" and "long-dresses". In the case of women in professional lives, the theme is positively described with encodings such as "working with men", "nurse/health worker", "teacher" and "working in the field".

In the texts and visuals of the textbook "The Civics Book for Turkish Children", the image of women was shaped according to the social and political structure of the period, and an attempt was made to reflect the role of women in the atmosphere of that period. This situation has parallels with the evaluation results encountered in the research literature related to textbooks and children's books.